

16. 12. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Řízení o návrhu na nahrazení souhlasu zástupce ČAK ve světle aktuální judikatury Ústavního soudu

Dovolujeme si upozornit na nedávno vydaný náleží Ústavního soudu pod sp.zn. III.ÚS 702/17 ze dne 22.10.2019, který představuje vítané výkladové vodítko pro soudy rozhodující v řízeních podle ust. § 85b odst. 3 trestního řádu o návrhu na nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory (dále jen „ČAK“) k seznámení se s obsahem listin zajištěných při domovní prohlídce nebo prohlídce jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii.

I přes, na první pohled jasnou formulaci ust. § 85b odst. 3 a násl. trestního řádu, se v praxi vyskytly různé formy a způsoby v přístupu soudů při nakládání s listinami a datovými nosiči zajištěnými orgány činnými v trestním řízení při prohlídkách prostor advokátních kanceláří. Jak bude blíže popsáno níže, Ústavní soud v rámci uvedeného nálezu soudům zcela jasně vymezil mantinely nakládání s takovými dokumenty. K rozdílným přístupům zasahujícím do ústavně zaručených práv advokátů a jejich klientů by tak již do budoucna nemělo docházet a výklad předmětných ustanovení trestního řádu by již neměl činit potíže.

Shrnutí argumentace ústavní stížnosti

Ústavní soud se zabýval ústavní stížností stěžovatele – advokáta, kterou bylo krajskému soudu vyčítáno pochybení spočívající ve způsobu nakládání s listinami zajištěnými stěžovateli při prohlídce jeho advokátní kanceláře. Soudkyně vedoucí řízení o návrhu na nahrazení souhlasu zástupce ČAK dle ust. § 85b odst. 3 trestního řádu totiž při skončení veřejného zasedání posuzované materiály nezapečetila, a naopak veřejné zasedání odročila za účelem seznámení se s jejich obsahem mimo konání veřejného zasedání. Stěžovatel spatřoval porušení jeho ústavně zaručeného práva na soudní ochranu a na veřejné projednání jeho věci v jeho přítomnosti zaručené v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 ve spojení s čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), a jeho práva na řádný výkon advokacie plynoucí ze základního práva dle čl. 26 odst. 1 Listiny, právě ve zvoleném postupu soudkyně při seznamování se se zajištěnými materiály mimo veřejné zasedání, aniž by při ukončení veřejného zasedání přistoupila k náležitému zabezpečení zkoumaných listin.

Projednání ústavní stížnosti

Ústavní soud si při projednávání ústavní stížnosti vyžádal stanovisko k výkladu a používání ust. § 85b odst. 3 trestního řádu od Ministerstva spravedlnosti ČR (dále jen „Ministerstvo“) a také od ČAK.

Ministerstvo ve svém vyjádření *de facto* posvětilo namítaný postup soudu, kdy sice uvedlo, že v případě odročení veřejného zasedání by soudce měl dotčené listiny zabezpečit tak, aby se s nimi nemohl nikdo seznámit nebo je poškodit či zničit (např. uložení do kontejnerů, krabic, schránek, trezoru, speciální kovové skříně apod, které budou zapečetěny, popř. uzamčeny), avšak zároveň označilo za nikoliv nestandardní postup soudkyně, *jestliže přímo na veřejném zasedání listiny a jiné nosiče dat nezapečetila, pokud jinak zajistila dostatečně kontrolu nad tím, aby nedošlo k jejich zpřístupnění.*

Na druhou stranu ČAK ve svém vyjádření prezentovala názor, že by soudy měly dodržovat postup spočívající v umístění materiálů do uzavíratelných pytlů nebo obálek, *tyto zapečetit či přelepit za součinnosti advokáta tak, aby bylo na první pohled patrné, že při odročení veřejného zasedání s listinami nikdo nemanipuloval a nikdo se s jejich obsahem neseznamoval.*

Odlišný postoj zaujaly Ministerstvo a ČAK také v otázce oprávnění soudce seznámit se s předmětnými listinami mimo veřejné zasedání. Zatímco ČAK takový postup striktně odmítla, Ministerstvo uvedlo, že ke zkoumání obsahu listin mimo rámec veřejného zasedání u rozsáhlejších materiálů dochází a v takovém postupu nelze spatřovat porušení zákonných ani ústavních předpisů.

Závěry Ústavního soudu

Ústavní soud se v rámci své argumentace nejdříve zabýval smyslem ust. § 85b trestní řádu, kdy uvedl: **„Smyslem zákonné úpravy zakotvené v § 85b trestního řádu je ochrana listin, které obsahují skutečnosti, na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti advokáta a ochrana práv třetích osob, kterým advokát poskytuje právní služby. Rozhodování soudu o návrhu na nahrazení souhlasu zástupce ČAK s vydáním listin podle § 85b odst. 3 trestního řádu nemá za cíl stanovit, které ze zajištěných listin jsou důležité pro trestní řízení, v rámci něhož byla prohlídka advokátních prostor provedena, ale směřuje výlučně k posouzení skutečnosti, zda zajištěná listina obsahuje skutečnost, na kterou se vztahuje povinnost mlčenlivosti. Jenom u takových listin, u kterých povinnost mlčenlivosti není soudem shledána, může být souhlas zástupce ČAK nahrazen, a tyto následně předány orgánu vykonávajícímu úkony v daném trestním řízení pro obeznámení se s jejich obsahem.“**

V této souvislosti Ústavní soud také připomněl, že mlčenlivost advokáta považuje za základní předpoklad právní pomoci v demokratickém právním státě, a to nejenom ve vztahu k advokátům, ale zejména ve vztahu k jejich klientům: **„Profesní mlčenlivost a její dodržování advokátem musí požívat příslušné ochrany, zejména v situacích, kdy může být ohrožena, jako jsou právě prohlídky u advokáta prováděné podle § 85b trestního řádu. Prolomit mlčenlivost advokáta přitom může znamenat zásah jak do zákonem daných povinností a práv advokátových souvisejících s výkonem jeho povolání, tak do práv jeho klientů.“** A dodal **„Nejde proto o výsadu advokáta, která by měla založit jeho vynětí z obecně platného a závazného právního řádu, nýbrž jde o povinnost uloženou advokátovi v zájmu jeho klientů a pro jejich ochranu. Svým významem je tedy mlčenlivost advokáta součástí práv na právní pomoc a na spravedlivý proces (srov. usnesení sp. zn. III. ÚS 3988/13 ze dne 24. 3. 2014).“**

V kontextu posuzování skutkových okolností projednávaného případu Ústavní soud dospěl k následujícímu závěru: **„Z § 85b odst. 7 trestního řádu lze jednoznačně dovodit, že rozhodující soudce není oprávněn se seznámit se zajištěnými listinami dříve než ve veřejném zasedání nařízeném pro tento účel, když stanovuje, že soudce „... projedná bez zbytečného odkladu návrh ve veřejném zasedání a Komoře uloží, aby mu při něm předložila listiny, ohledně kterých se navrhovatel domáhá nahrazení souhlasu zástupce Komory k seznámení s jejich obsahem. Soudce vedle jiných úkonů též prověří, zda nebylo porušeno zabezpečení listin předložených komorou a seznámí se s jejich obsahem ...“.** **Tento jasně vymezený procesní postup neumožňuje soudci seznámit se**

s listinami při přípravě na veřejné zasedání a obdobně by měl být použit i v situaci, kdy vznikne potřeba veřejné zasedání odročit.“ A dále Ústavní soud tuto argumentaci doplnil: „***V situaci, kdy vznikne potřeba odročit veřejné zasedání, je nezbytné zajištěné listiny po dobu odročení veřejného zasedání zabezpečit takovým způsobem, který neumožní nikomu (ani soudci nebo znalci) se s nimi seznámit, popřípadě je zničit nebo poškodit, a současně zvolený způsob zabezpečení musí umožnit, aby v odročeném veřejném zasedání bylo možné prověřit, zda v období mezi konáním veřejných zasedání nebylo zabezpečení listin porušeno.***“

Bez povšimnutí by neměl zůstat rovněž názor Ústavního soudu týkající se postupu soudu v případě, že zajištěné materiály zahrnují také datové nosiče obsahující velké množství souborů dat, kdy je nutno za účelem jejich selekce přibrat znalce: „***Přibrání znalce za účelem selekce velkého souboru dat za pomoci klíčových slov je možné považovat za ústavně souladný způsob obeznámení se s informacemi pro posouzení jejich povahy z hlediska existence povinnosti mlčenlivosti k nim, i tato činnost znalce však musí být prováděna výlučně v průběhu veřejného zasedání, jelikož nosiče dat nemohou být před rozhodnutím o povaze informací na nich obsažených vydány nikomu, tj. ani znalci.***“

Ústavní soud konečně uzavřel, že „***zásahem krajského soudu spočívajícím v postupu, kterým došlo k nakládání s listinami, zajištěnými při prohlídce v prostorách, kde stěžovatel vykonává svou advokátní praxi, způsobem nerespektujícím požadavek jejich zabezpečení a procesní postup obeznamování se s jejich obsahem pro účely rozhodnutí o návrhu na nahrazení souhlasu zástupce ČAK s jejich vydáním, bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny a jeho právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy.***“

Závěrem si tak dovoluujeme vyjádřit naději, že rozebraný nálezn Ústavního soudu přinesl více světla do problematiky postupu obecných soudů v řízeních o návrhu na nahrazení souhlasu zástupce ČAK k seznámení se s obsahem listin zajištěných při domovní prohlídce nebo prohlídce jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii a zároveň dostatečně vyčerpávajícím způsobem odstranil výkladové nesrovnalosti při aplikaci ust. § 85b trestního řádu.

Mgr. Michal Sečány,
advokát

[Trojan, Doleček a partneři, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Na strži 2102/61a
140 00 Praha 4

Tel.: +420 270 005 533
Fax: +420 270 005 537
e-mail: info@tdpa.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)